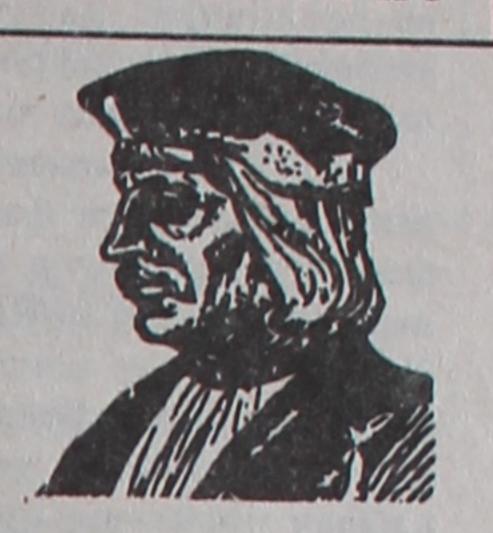
ФЕДЭРАЦЫЯ ПРАФСАЮЗАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АБ'ЯВІЛА ДЗЕНЬ 1-ГА МАЯ СВЯТАМ ПРАЦЫ. ДЛЯ КАЛЕКТЫВУ ГДУ -- ГЭТА ДВАЙНОЕ СВЯТА: СПОЎНІЦЦА 25 ГАДОЎ З ДНЯ АДКРЫЦЦЯ НАШАГА УНІВЕРСІТЭТА. ЮБІЛЕЙНЫЯ ЎРАЧЫСТАСЦІ АДБУДУЦЦА 12-13 МАЯ

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

通過過過過過過過過過

No 7 (869)

Серада, 27 красавіка 1994 г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года

Выходзіць два ў месяц

разы

Цана дагаворная

На філалагічным факультэце прайшла навуковая канферэнцыя, прысвечаная 25-годдзю універсітэта. Студэнты выступалі з дакладамі на праблемах беларускага развіцця

мовазнаўства

літаратуразнаўства. На секцыі гісторыі беларускай мовы дыялекталогіі з вялікай увагай былі праслуханы выступленні студэнтаў Брэсцкага педагагічнага інстытута Казловіч Алены і Кляшчук Святланы, якія былі запрошаны Саветам на навуковай рабоце факультэта. У час канферэнцыі працавала выстава "Палескія ўзоры", дзе былі прадстаўлены прадметы быту і культуры палескага краю, сабраныя студэнтамі ў перыяд летніх вучэбных практык.

Л.Кузьміч, намеснік дэкана філалагічнага факультата па навуковай рабоце.

Аб новых памерах зарплаты

На падставе пастановы Саўміна Рэспублікі Беларусь ад 10 сакавіка 1994 г. №136 з 1 красавіка ўстаноўлены новыя пасадавыя аклады прафесарска-выкладчыцкаму саставу:

загадчыку кафедры: прафесару, доктару навук -- 582855 руб., без вучонай ступені доктара навук -- 544635 руб.;

прафесару, які мае вучоную ступень доктара навук -- 544635 руб.; без вучонай ступені доктара навук -- 509145 руб.;

дацэнту з вучонай ступенню -- 475705 руб.; без вучонай ступені -- 444310 руб.;

старшаму выкладчыку з вучонай ступенню -- 444310 руб., без вучонай ступені -- 414960 руб.;

асістэнту-выкладчыку з вучонай ступенню -- 387660 руб., без вучонай ступені -- 362410 руб.; выкладчыку-стажору--338520 руб.

ДАПЛАТЫ І НАДБАУКІ:

Юбілею ГДУ прысвячалася пасяджэнне секцыі гісторыі Беларусі навуковай студэнцкай канферэнцыі. Уступным словам яе адкрыў загадчык кафедры гісторыі Беларусі прафесар, доктар гістарычных навук Э.М.Энцін. З навуковымі дакладамі выступілі студэнты геолага-геаграфічнага, матэматычнага, філалагічнага, біялагічнага факультэтаў, факультэта фізічнай культуры: А.Болбас, Н. Місько, М.Патапенка, Н.Сталярова, Ю.Сербін, А.Луцкая.

Праслуханыя даклады аб нацыянальна-вызваленчым руху на Беларусі пасля лютаўскай

рэвалюцыі 1917 г., аб адраджэнні нацыянальных культур у нашай рэспубліцы і інш. выклікалі вялікую цікавасць удзельнікаў канферэнцыі.

У канцы канферэнцыі прагучала пажаданне, каб даклады студэнтаў былі надрукаваны, а такія навуковыя канферэнцыі сталі традыцыйнымі.

Ю.НІКІЦЮК, старшыня секцыі, студэнт 1-га курса фізічнага факультэта;

А.ШЫПІЦЫНА,

першакурсніца філфака. Навуковыя канферэнцыі, прысвечаныя 25-годдзю ГДУ, праходзяць і на іншых факультэтах універсітэта.

MINDSHEPDI

за выкананне абавязкаў дэкана -- адпаведна 54000 руб. і 50%;

выкананне абавязкаў 3a намесніка дэкана - - 48000 руб. 30%;

за загадванне кафедрай асоліку прафесарска-выкладчыцкага саставу, якія не маюць вучонага звання прафесара -- 42000 руб. і 20%;

за валоданне замежнай мовай /адной/ і прымяненне яе ў рабоце па падрыхтоўцы спецыялістаў для замежных краін --- 12000 руб.

Пагадзіная аплата пры рабоце са студэнтамі ўстаноўлена ў наступных размерах: для прафесара, доктара навук -- 10800 руб.; дацэнта, кандыдата навук -- 9600 руб.; для асоб без вучонай ступені -- 7200 руб;

пры рабоце з аспірантамі, слухачамі навучальных устаноў па павышэнню кваліфікацыі кіруючых работнікаў спецыялістаў, слухачамі курсаў па вывучэнню беларускай мовы пагадзінная аплата складае адпаведна -- 14400, 12600,

10800 руб.;

пры рабоце з навучэнцамі школ, прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў, гімназій, ліцэяў, каледжаў, сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, са слухачамі курсаў стаўка пагадзіннай аплаты прафесара, доктара навук складае 7200 руб., для дацэнта, кандыдата навук -- 6600 руб., асоба, якая не мае вучонай ступені -- 4800 руб.

Калі ўлічваць у сукупнасці заработную плату, персанальныя надбаўкі, пагадзінную аплату, то можна сказаць, што некаторыя работнікі універсітэта сталі ўжо і мільянерамі.

BTHWYEM!

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, ДЭКАНАТ, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты філалагічнага факультэта горача віншуюць старшага выкладчыка кафедры беларускай мовы КРАСНОВУ Алену Мікалаеўну з нагоды зацвярджэння не ў вучонай ступені кандыдата філалагічных навук

ЗАПРАШАЕМ ДА СУПРАЦОЎНІЦТВА

Выйшаў пяты нумар студэнцкага літаратурна-мастацкага часопіса "Скальд", які выдаецца на філалагічным факультэце універсітэта. На яго старонках можна знайсці апавяданне Іллі Уладзімірава "Выбар", вершы гэтага ж аўтара, а таксама Алены Аўраменка, Глеба Дзеравянкі, Алены Крываногавай, Аляксандра Кузняцова, Руслана Лебедзева, Ігара Чарнаярава.

Кампетэнтнае журы ў складзе членаў кафедры рускай літаратуры падвяло вынікі конкурсу "Лепшы аўтар "Скальда" за 1993 год. Спецыяльны прыз рэдакцыі атрымаў пераможца конкурсу Руслан Лебедзеў. Інтэрв"ю з ім можна таксама знайсці ў нумары.

Вельмі шкада, што цеснага і шырокага супрацоўніцтва, да якога мы запрасілі студэнтаў усіх факультэтаў універсітэта ў час прэзентацыі нашага часопіса ў газеце "Гомельскі універсітэт" ад 7 снежня 1993 г., не адбылося. На наш заклік адгукнуліся нямногія. У рэдакцыі складваецца ўражанне, што або ва ўсім універсітэце да творчасці здольныя толькі філолагі і матэматыкі -- дарэчы, віншуем іх звыхадам сваёй газеты "Беспредел" -- або нешта ўмеюць ў гэтым плане і студэнты іншых факультэтаў, толькі чамусьці ў гэтым не прызнаюцца. Калі праўда другое, то нашы прапановы застаюцца ў сіле /гл. "Гомельскі універсітэт", N18, 1993 г./. Тым больш, што набліжаецца знамянальная падзея ў жыцці нашага універсітэта -- 25-годдзе з дня яго ўтварэння. Да яе мы рыхтуем спецыяльны выпуск, і любая дапамога ў гэтым можа стаць вельмі каштоўнай.

В.БОРТНІК,

рэдактар часопіса "Скальд", студэнт 3-га курса філалагічнага факультэта.

uayesatei okaesimayokin hejikehay

Па рашэнню конкурснай камісіі, пацверджанаму вучоным саветам ГДУ, пераможцамі конкурсу на лепшую навукова-даследчую работу, выкананую ва універсітэце, і лаўрэатамі Скарынаўскіх чытанняў бягучага года сталі:

ЕЎТУХОЎ Уладзімір Дзмітрыевіч — дэкан філалагічнага факультэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай мовы; ЛЯШЧЫНСКАЯ Вольга Аляксееўна — кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай мовы — сааўтары цыкла работ на тэму «Актуальныя праблемы культуры маўлення стылістыкі беларускай мовы». Змест цыкла работ грунтуецца на сучасных тэндэнцыях развіцця вывучаемай навукі: на ўзаемасувязі моўнай культуры (камунікатыўных якасцей) і функцыянальных стыляў мовы з улікам іх актуальнасці ў працэсе станаўлення беларускай літаратурнай мовы, якая набыла статус дзяржаўнай, у розных сферах зносін.

МАНАХАУ Віктар Сцяпанавіч — загадчык кафедры алгебры і геаметрыі, кандыдат фізіка-матэматычных навук, прафесар; СЕЛЬКІН Міхаіл Васільевіч — першы прарэктар, кандыдат фізіка-матэматычных навук, прафесар — сааўтары цыкла работ на тэму: «Нармальныя і максімальныя падгрупы канечных груп». Максімальныя падгрупы заўсёды знаходзіліся ў полі зроку даследчыкаў у тэорыі канечных груп. У прапаноўваемым цыкле работ аўтарамі ўводзіцца ў разгляд спецыяльны клас максімальных падгруп /К-максімальныя

устанаўліваецца будова падгрупы/, нармальнай падгрупы К пры дадатковых абмежаваннях на К-максімальныя падгрупы; вывучаецца ўплыў уласцівасцей перасячэнняў з падгрупай К дадзеных максімальных падгруп як на будову падгрупы К, так і на дадзеную групу. Атрыманыя вынікі абагульняюць некаторыя вядомыя вынікі аб максімальных падгрупах, а таксама ўстанаўліваюць новую будову канечных груп. З 1990 года па дадзенаму напрамку выдадзена 14 публікацый, з іх 7 - міжнародных.

НАВУЧЫЦЕЛЬ Міхаіл Веньямінавіч прафесар кафедры эканамічных тэорый, доктар эканамічных навук; САРВІРАЎ Барыс Уладзіміравіч — асістэнт кафедры эканамічных тэорый, кандыдат эканамічных навук; ЦЫБІНА Алена Пятроўна — дацэнт кафедры эканамічных тэорый, кандыдат эканамічных навук сааўтары манаграфіі «Рыначная эканоміка. Праблемы тэорыі і практыкі». Манаграфія стварае цэльную карціну разглядаемага аб'екта ў яго дынаміцы. Улічваючы сучасны пераходны стан не толькі самой эканомікі, але і навукі і таго, што цяпер вывучаецца ў вышэйшай школе ў рамках эканамічнай тэорыі, можна з упэўненасцю сказаць, што манаграфія істотна ўзбагачае і вучэбную літаратуру.

ПРАЛЯСКОЎСКІ Юліян Антонавіч загадчык кафедры хіміі, кандыдат хімічных навук, дацэнт; СВІРЫДЗЕНКА Валянціна Рыгораўна — дацэнт кафедры хіміі, кан-

дыдат хімічных навук — сааўтары цыкла работ на тэму: «Прыродныя расолы Прыпяцкага прагібу: стан і праблемы аналітычнага кантролю, магчымасці практычнага выкарыстання». У цыкле работ вывучаны стан, праблемы і цяжкасці аналітычнага кантролю канцэнтраваных полікампанентных прыродных расолаў, абмеркаваны магчымасці іх практычнага выкарыстання ў сельскай гаспадарцы /раслінаводстве, жывёлагадоўлі/, хімічнай вытворчасці, ацэньваюцца экалагічныя вынікі пры прымяненні расолаў у якасці комплексных мікраўгнаенняў.

ФЯДОСЕНКА Мікалай Мікалаевіч старшы выкладык кафедры оптыкі, кандыдат тэхнічных навук. Тэма цыкла яго работ — «Распрацоўка высокаэфектыўных тэхналагічных працэсаў фарміравання функцыянальных тонкіх плёнак, стымуляваных лазерным выпраменьваннем». Аўтарам атрыманы наступныя вынікі: прапанаваны спосаб атрымання вокісны. плёнак, якія валодаюць токаправодзячымі ўласцівасцямі, устаноўлена магчымасць утварэння шчыльнаўпакаваных структур дыэлектрычных плёнак пры лазерным выпарэнні, распрацаваны метад ацэнкі порыстасці тонкіх плёнак па эксперыментальных крывых прапускання і адлюстравання. Вынікі абаронены радам аўтарскіх пасведчанняў на вынаходніцтвы.

> В.СКРЭЖЭНДЗЕЎСКАЯ, вядучы інжынер СНТІ НДС.

Магчыма, загаловак гэтай інфармацыі некалькі інтрыгуючы. Кожнаму чытачу вядома, які глыбокі эканамічны крызіс перажывае цяпер наша рэспубліка. Фінансаў не хапае літаральна на ўсё. І асабліва на адукацыю, навуку. Аднак нягледзячы на ўсе цяжкасці, прымаюцца захады, каб гэтыя важнейшыя галіны не прышлі зусім у заняпад.

Пэўныя сродкі для выканання навукова-даследчых работ асігнуюцца і для нашага універсітэта. Агульны аб"ём НДР пакуль што складае 317 175,2 тыс.руб., у тым ліку дзяржбюджэтных -- 229 822,2 тыс. руб., гасдагаворных -- 87 353 тыс. руб.

36 млн.руб. выдзелена на фінансаванне работ, якія прайшлі конкурс Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Іх навуковымі кіраўнікамі з"яўляюцца: член-карэспан-АНБ прафесар Л.А.Шамяткоў -- 7 млн.руб., прафесар І.В.Максімей -- 5 млн.руб., доктар фізіка-матэ-

CPOAKI -- HA HABYKY

матычных М.В.Максіменка -- 3 млн.руб., дацэнт А.П.Пінчук -- 5 млн. руб., прафесар Д.Р.Лін -- 10 млн.руб., прафесар І.М.Мельнічэнка -- 6 млн.руб.

34 млн.руб. выдзелены Міністэрствам адукацыі на навукова-даследчыя работы з удзелам студэнтаў. Яны млн.руб., прафесара будуць ажыццяўляцца пад навуковым кіраўніцтвам прафесара А.М.Сердзюкова, кандыдатаў фізіка-матэматычных навук Г.С.Міцюрыча, І.В.Семчанкі -- па 9 млн.руб., доктара фізіка-матэматычных навук А.М.Скібы -- 7 млн.руб.

Вучонаму савету універсітэта выдзелена таксама 75 млн.руб. на правядзенне фундаментальных і пошукавых навукова-даследчых работ, якія размеркаваны па выніках конкурсу. Яны будуць праводзіцца пад на-

вуковым кіраўніцтвам ст.н.с. А.Ц.Малашчанкі -- 13 млн.руб., прафесара В.С.Манахава -- 10 млн. руб., дацэнта І.В.Семчанкі -- 8,5 млн.руб., кандыдата фізікаматэматычных навук Г.С.Міцюрыча -- 6,5 млн.руб., прафесара І.В.Максімея -- 6 А.М.Сердзюкова -- 5,5 млн.руб., дацэнта М.І.Аляшкевіча, прафесараў У.В.Анічэнкі, В.А.Вахрушава, Р.В.Шаймуратава, дацэнта І.Ф.Штэйнера -- па 4 млн.руб., доктара фізіка-матэматычных навук М.В.Максіменкі -млн.руб., прафесара С.С.Гіргеля -- 2,5 млн.руб.

На правядзение работ па міжвузаўскіх праграмах фундаментальных даследаванняў Мінадукацыяй выдзелена 17, млн.руб., у тым ліку па праграмах: "Аўтаматызацыя" -- 7 млн.руб. /навуковы кіраўнік дацэнт М.І. Аляшкевіч/, "Фізіка фундаментальных узаемадзеянняў" -- 4 млн.руб. /дац.М.В.Максіменка/, "Стымуляцыя" -- 6 млн.руб. /к.ф.м.н. М.М.Фядосенка/.

Адна гасдагаворная тэма выконваецца пад кіраўніцтвам ст.н.с НДС А.Ц.Малашчанкі.

Праблемная навукова-даслабараторыя ледчая перспектыўных матэрыялаў вядзе распрацоўку па рэспубліканскіх навуковатэхнічных праграмах "Новыя матэрыялы і тэхналогіі", "Белоптыка", "Інструмент", "ЖК-устройствы", "Мембрантэхналогіі". Кафедра беларускай літаратуры пад кіраўніцтвам яе загадчыка дацэнта І.Ф.Штэйнера вядзе навукова-даследчую работу, якая фінансуецца Фондам фундаментальных даследаванняў Рэспублікі Беларусь.

н.свярдлова,

вядучы эканаміст планавафінансавага аддзела.

Да 25-годдзя універсітэта-

выпускнікі, ГДУ

сённяшні дзень выйшлі тры зборнікі Віктара Ярца: "Уваходзіны" /1976/, "Добрыца" /1989/i Дняпроўскі бакен" /1992/. Першы з іх нават сваёй на-

Ha

звай падкрэслівае ўваход творцы ў шырокі свет паэзіі і заяўляе аб самабытным паэце, са сваёй адметнай жыццёвай ріласофіяй, ядром якой, здаецца, з"яўляецца глыбокае разуменне ўзаемасувязі ўсяго існага, растварэнне чалавека ў прыродзе, вера ў сілу дабра. Такі светапогляд ўзгадавала ў паэце вясковае жыццё, паэтычныя народныя вераванні, песні, прырода роднага краю.

Трагічны разлад паміж тонкай, чуллівай чалавечай душой аўтаматычным, неасэнсаваным бегам, якога вымагае сучаснае жыццё, перадаецца ў вершах паэта, як адчуванне, што нешта зварухнулася і згублена, на жаль, назаўсёды. Бязлітаснае вынішчэнне прыроды, адыход у нябыт вясковых песень, паху хатняга хлеба, наогул вёскі -- усё сведчыць аб гэтым. У кожным вершы В.Ярца арганічна пераплятаюцца некалькі тэм. Так у яго адсутнічае чыста пейзажная лірыка. Прырода заўсёды выступае ў суладдзі з настроем паэта, становіцца нагодай для разважанняў на тэмы філасофскія, грамадскія і г.д. Спляценне тэмы Радзімы, тэмы Вялікай Айчыннай вайны, філасофскіх роздумаў аб маральна-этычных законах чалавечага жыцця заўважаецца ў шэрагу твораў паэта. Любоў да Радзімы як вельмі ёмістае паняцце знаходзіць разнастайнае выражэнне ў лірыцы Віктара Ярца.

Бакеншчыка домік. Флюгер. Мачты. Бераг-мацярык каля вады. Пакуль сэрца будзе чуць і бачыць, ногі самі прывядуць сюды.

Гарачая любоў і светлая памяць назаўсёды знітавалі паэта з мясцінамі, дзе "дзяцінствам пахнуць чыстыя нябёсы", дзе гаючая вада рэчкі Добрыцы валодае ачышчальнай сілай, нясе паратунак ад штодзённых непрыемнасцей, зласлівасці /зб. "Добрыца"/.

Для паэта родная зямля -- гэта багатая спадчына, якую пакінулі нам продкі. Зямля гэтая няпростая, паэтычная; песенная. Як жменька роднага жвіру

"ПАКУЛЬ Я ВЕРУ ЛЮДЗЯМ І СВЯТЛУ"

Віктар Уладзіміравіч ЯРАЦ -- выпускнік гісторыка-філалагічнага факультэта

Друкуецца з 1966 года. Займаецца таксама літаратуразнаўчай працай і перакладамі

ГДУ 1970 года. Працаваў ў рэдакцыях раённых газет і на абласной студыі

тэлебачання. З 1972 г. выкладае на кафедры беларускай літаратуры нашага

ахоўвала беларуса на чужыне, на вайне, так родная мова, песні, казкі ратавалі народ у час выпрабаванняў. Кажучы словамі верша "Продкі верылі ў вечнасць сцяжын", тыя, хто жыў да нас, не зніклі бясследна, не растварыліся ў небыцці. Яны

з рускай, украінскай і балгарскай паэзіі.

Член Саюза пісьменнікаў.

Засталіся ў казках сваіх, у плугах, у разорах, у борцях ды ў хрышчоных вятрах, для якіх вечны дух -- у палёце без плоці.

Сказанае не азначае, што паэт абагаўляе чалавека, пазбаўляе яго зямных каранёў. Наадварот, яго лірычны герой канкрэтна-адчувальны, ён працаўнік, якому дарэмна не даставаліся пірагі / "Пасляваенны хлеб" /, ён абаронца свайго краю /"Роднасць", "Трыпціх трывожнай цішыні"/. Наогул, ваенная тэма хвалюе В.Ярца з першага зборніка. Часта імпульсам да стварэння таго ці верша з"яўляецца аўтабіяграфічны факт. Так, "Роднасць" пачынаецца прысвячэннем "памяці дзядзькі Івана, 20-гадовага камсамольца, які загінуў у партызанах у 1943 г., "і заканчваецца нібыта яго маналогам:

Я -- паветра, разлітае ўсюды, бачу кожны ваш крок і рух, я -- не бог, толькі з вамі буду, хоць жыццёвы замкнуўся мой круг.

Верш прасякнуты пачуццём адказнасці сучасніка перад памяццю тых, хто загінуў за Радзіму, перад уласным сумленнем. У зборніку "Дняпроўскі бакен" з"яўляецца верш-успамін "Нашы прыйшлі". Высокая эмацыянальная напружанасць твора дасягаецца дзякуючы нечаканасці, кантрасту паміж жыццярадасным пачаткам і трагічнай развязкай сюжэта:

Нібы вясною далечы дыхнулі Смялеюць галасы жанчын, дзяцей. А знекуль прыляціць за смерцю куля і пад вярбой старой дзед упадзе.

Не толькі водгулле вайны вярэдзіць сэрца паэта. Эканамічная трагедыя -- не меншы цяжар для беларускай зямлі. У роспачы паэт пытае:

Мой хворы край, у чым твая віна, якіх багоў ты ўвёў у гнеў суровы?

У вершах, прысвечаных экалагічнай праблеме, гучыць нараканне на жорсткасць лёсу, якое часта пераходзіць у асуджэнне эгаізму чалавека, яго недальнабачнасці:

Я сведка дзён, калі знікалі рэкі,

дубровы сохлі, гінулі бары. Грымеў прагрэс: -- Усё для чалавека!

І шчыравалі хуткіх спраў майстры. Як антыпод сучасніку, які апынуўся ў

палоне безразважных загадаў, страціў любоў да людзей і ўсяго жывога, паэт стварае вобраз чалавека працы. Гэта ўлюбёны герой В.Ярца. Паэт упэўнены, што ў працы сэнс жыцця чалавека, яго шчасце. Таму пра вясковага майстракаваля творца з павагай і захапленнем гаворыць, што ён "чалавекам век пражыў". Клопат аб людзях і працавітасць яднаюць вобразы каваля і бабкі Лісы, гэтай "руплівіцы-пчалы", што ўвесь свой век хлеб ела толькі з працы і здолела, пакаштаваўшы шмат гора і страт, захаваць дабрату і сардэчнасць.

Глыбокім філасофскім зместам вылучаецца верш "Ода калодзежнай вадзе". Як вада ўвабрала ў сябе энергію роднай зямлі, цеплыню рук, што капалі калодзеж, чысціню сэрцаў тых, хто абараняў родную зямлю, так у гэтым вершы пераплятаюцца тэма любві да радзімы, удзячнасці за працу і самаадданасць, тэма ўсведамлення свайго абавязку перад людзьмі:

А пасля трэцяга глытка стаю з дакорным запытаннем: што я зрабіў, каб ты цякла, каб ты жыла, вада святая?

В.Ярац -- паэт аптымістычнага светаўспрымання -- верыць у дабро, святло, чысціню чалавечых памкненняў, у ачышчэнне душы ад жорсткасці, зласлівасці. У жыццёвай сістэме паэта ўсё ўзаемаабумоўлена, мае свае вытокі і плён. Таму адносіны чалавека да прыроды, да ўсяго, што яго акаляе, непарыўна звязаны са светам чалавечых адносін:

З гадамі навучаемся цаніць сяброўскую параду і спагаду, любіць размовы летніх навальніц, якім і людзі, і палеткі рады...

Ад улады зла, "што можа тыграм быць і лісам", паэта бароніць цяпло людскіх сэрцаў, жыццесцвярджальная сіла прыроды. Адсюль яго ўпэўненасць:

Ні зайздрасці, ні крыўдзе і ні злу, мяне не ўзяць у свой палон бурклівы, пакуль я веру людзям і святлу, цвіценню дрэў і калашэнню нівы.

Надзея ФЕДЗЮКОВА, студэнтка 3-га курса філалагічнага

факультэта.

МОВЫ

▼ апошнія гады, якія называюцца "перабудовачнымі", "постперабудовачнымі", "дэмакратычнымі" і г.д., адбываецца шмат спрэчак /па-новаму дэбатаў, дыскусій/. Прадметам іх сталі вечныя тэмы, праблемы: палітыка, сельская гаспадарка, медыцына, педагогіка. У гэтых галінах дзейнасці чалавека, аказваецца, усе з'яўляюцца спецыялістамі, кожны мае права даваць слушныя прапановы, выдаваць дзейсныя рэцэпты. Выходзіць так: каб навучыцца вадзіць аўтамабіль, стаць трактарыстаммашыністам шырокага профілю, аператарам машыннага даення кароў, мулярам ці тынкоўшчыкам, трэба аж тры вучыцца прафтэхвучылішчы.

А вось стаць прафесійным палітыкам -- калі ласка: у час выбараў крытыкуй усіх і ўсё, ганьбуй наменклатуру і рэакцыйную большасць, шчыра хварэй за народ, а галоўнае абяцай і абяцай... Поспех у такім выпадку стопрацэнтны. А потым спакойна прымай законы і не вельмі хвалюйся, што яны не выконвающиа.

Прыкладам таму Закон аб мовах /чаму аб мовах, а не мове, тады б і спрэчак паменей было?/. Чатыры гады як дзейнічае /хутчэй бяздзейнічае/ Закон, выпрацавана на паперы і не ажыццяўляецца на справе Дзяржаўная праграма па выкананні Закона ў нашай рэспубліцы. У Праграме ўсё распісана: у які тэрмін, якія катэгорыі насельніцтва, служб, арганізацый, устаноў павінны загаварыць па-беларуску, калі і якія дакументы пісаць на роднай мове. Але стоп. Дзе ўзяць тры літары -- "і", "ў" і апостраф, каб пераабсталяваць пішучыя машынкі? Гэта, здавалася б, дробязь, але калі іх

Якая ж арганізацыя, установа ці асобна ўзяты грамадзянін Рэспублікі Беларусь паспяшаецца выканаць Закон, калі галоўныя дзяржаўныя ўстановы -- Вярхоўны Савет і Савет Міністраў -- не імкнуцца да гэтага. Цяжка, а ўвогуле немагчыма, знайсці краіну, дзе б парламент свае пасяджэнні праводзіў не на дзяржаўнай

А ў нас нічога дзіўнага, калі шмат дэпутатаў выступаюць ля мікрафонаў на рускай, менш -на беларускай і многа-многа -на своеасаблівай трасянцы.: Раз можна на тэлебачанні, радыё гучна рэкламаваць свае непісьменства народным

абраннікам, то простым грэшным, у тым ліку і сродкам масавай інфармацыі, проста наканавана лёсам не выконваць Закон. Тое ж самае тычыцца і мясцовых улад, дзе ад аблвыканкама, райвыканкама да сельсавета справаводства вядзецца толькі на рускай мове.

Моўная неразбярыха ўвачавідкі пануе і ўпрэсе, тэлеі радыёперадачах.

д ле і гата не апошняя крайнасць. Сёння ў новавыяўленых дэмакратаў вялікай мода на ўжыванне малазразумелых выразаў сваёй мясцовасці і асабліва лексікі 20-30 гадоў, запазычанай з кніг і слоўнікаў Б.Тарашкевіча, В.Ластоўскага, Я.Станкевіча, Я.Лёсіка, А.Адамовіча. Працы гэтых ву-

варыянтаў напісання асобных слоў. Але найбольшая праблема -- правапіс змякчальнага мяккага знака. Аўтары шматлікіх варыянтаў ужывання мяккага знака сцвярджаюць, што без яго напісання згубіцца мілагучнасць беларускай мовы. Мяркуем, што гэта надуманая праблема. Самае ж галоўнае -прапануемае ўдакладненне сённяшняга правапісу нічога радыкальнага, а правільней, істотнага не ўнясе і не можа ўнесці. Навошта сёння звяртацца да 20-х гадоў, пісаць і чытаць "філялёгія, парлямэнт, кляса, альфабэт, Задзіночаныя Гаспадарствы Паўночнай Амэрыкі, Эўропа" і г.д. Ці варта сёння зразумелыя кожнаму чалавеку словы акцёр, кватэра,

захоўваць чысціню мовы

чоных мелі ў свой час вялікае значэнне для ўнармавання беларускай мовы. Гэта неаспрэчны факт, які замоўчваць, як гэта рабілася доўгія гады, ніяк

Як вядома, па "Беларускай граматыцы для школ' Б.Тарашкевіча, што выйшла ў 1918 годзе, вучылася моладзь на працягу многіх гадоў. Толькі на працягу 1921-1927 гг. Язэп Лёсік выдаў "Беларускі правапіс", "Школьную граматыку беларускае мовы", падручнікі па сінтаксісу, граматыцы, фанетыцы, марфалогіі беларускай мовы. Фундаментальнай працай і сёння можна назваць "Падручны расійскакрыўскі /беларускі/ слоўнік" Вацлава Ластоўскага. Дарэчы, цудоўным падарункам філолагам, аматарам славеснасці стала факсімільнае яго выданне ў 1991 годзе.

Але на акадэмічнай канферэнцыі па рэформе беларускага правапісу і азбукі, якая адбылася ў Мінску ў 1926 годзе, істотна крытыкаваўся правапіс Б.Тарашкевіча. І пасля адпаведнай падрыхтоўкі ў 1933 г. савет народных камісараў зацвердзіў "Правапіс беларускай мовы". Больш за 40 год ён выконваў функцыю нарміравання мовы, але жыццё ўносіла карэктывы. У 1957 г. правапіс быў удасканалены і часткова зменены.

Безумоўна, у ім па стану развіцця сучаснай мовы нямала недакладнасцей, супярэчнасцей. Таму ў мінулым годзе была створана Дзяржаўная камісія па ўдакладненні правапісу беларускай літаратурнай мовы. Яна прапанавала шэраг цікавых

аптэка, кактэйль, прыём, ручка, тамада мяняць на глумец, патоўпішча, зельня, трунак, прыймо, асадка, маршалак?

Тое ж самае можна сказаць пра назвы гарадоў, вёсак, населеных пунктаў Беларусі. Замест звычных, традыцыйных Брэст, Гродна, Гомель, Мінск аднавіць прапануецца вымаўленне такім, якім яно было ў старадаўнія часы: Бярэсце, Гародня, Гомій, Менск. Але тут варта сказаць, што гэтае вымаўленне, а хутчэй напісанне было зазначана ў рускіх летапісах. І пісалася ў адпаведнасці з граматычнымі і арфаэпічнымі асаблівасцямі старажытнарускай мовы.

Але мова, як і тапаніміка, не стаялі на адным месцы, а актыўна развіваліся, удакладняліся, прыстасоўваліся пад вымогі часу /нельга скідаць з рахунку спачатку агульны старажытнарускі корань, пачатак тых або іншых тапонімаў, затым уплыў асяроддзя Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай, Расіі/. Нельга сёння не зазначыць той факт, што наша краіна даўно ўвайшла ў сусветную супольнасць, што ў энцыклапедычных даведніках, слоўніках, картах дадзены ўжо традыцыйныя наименні нашых гарадоў паселішчаў. І ўрэшце рэшт, каб першапачатковыя даць гістарычныя назвы, трэба мець не проста вялікія сродкі, а агромістыя, якіх, на жаль, у нас далёка не хапае на выданне нават падручнікаў.

Некалькі гадоў таму эстонцы рашуча запатрабавалі, каб па-руску назва іх сталіцы пісалася з падвоеным "н" на

канцы слова Таллинн. І Масква І пагадзілася. Што ж тычыцца нас, беларусаў, ніхто нават і не падумаў ні пра падвоенае "н", а і "л". І мяркуем, што гэта правільна, бо таго вымагающь законы беларускай мовы.

А то навукоўцы "новай" толькі пераймяноўваюць замежныя краіны, гарады на свой густ, але дацямілі да таго, што нашу краіну трэба называць ці то Руссю, ці то Літвой. Што ж тычыцца нашых суседзяў, то іх можна называць Масковіяй і Жамойцю. А ўвогуле па сведчанні аднаго наватворцы гэта справа іх, а не наша. Нам толькі трэба забраць сваё.

Ствараецца ўражанне, што нейкія сілы проста шкодзяць ажыццяўленню Закона аб мовах. Аніяк нельга зразумець, навошта новаўяўленні ў лексіцы, арфаграфіі, арфаэпіі Якім бы супярэчлівым не была ХХ-е стагоддзе, але менавіта яно намаганнямі народа, навукоўцаў, пісьменнікаў сфарміравала беларускую літаратурную мову.

Таму варта казаць не пра адраджэнне беларускай мовы, а пра пашырэнне сферы яе ўжы-Стагоддзямі фарміраваная, адшліфаваная рупліўцамі, майстрамі мастацкага слова яна стала адной з багацейшых славянскіх моў.

а роднай мове нашага народа напісаны высокамастацкія празаічныя, драматычныя, вершаваныя творы, якія стаяць упоравень з лепшымі ўзорамі сусветнай літаратуры. Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч, Максім Гарэцкі, Кузьма Чорны, Аркадзь Куляшоў, Васіль Быкаў, Уладзімір Караткевіч могуць скласці гонар і славу любой з перадавых літаратур свету. Дзякуючы перакладам на цудоўнай беларускай мове гучаць бессмяротныя творы Гамера, Дантэ, Шэкспіра, Гетэ, Байрана, Міцкевіча, Пушкіна, Талстога, Шаўчэнкі і іншых майстроў прыгожага пісьменства.

Дык няўжо іх праца сталася марнай і ўся работа па выпрацоўцы беларускай літаратурнай мовы ў апошнія 70 гадоў была памылковай. Не, народ не страціць свайго багацця, бо народ жыве, пакуль жыве яго мова.

М. ВОІНАЎ, прарэктар па вучэбнай рабоце, дацэнт.

А.КРАСНОВА, старшы выкладчык кафедры беларускай мовы, кандыдат філалагічных навук.

Tbla3EHb КАФЕДРЫ БЕЛАРУСКАЙ

на філалагічным факультэ- беларускія танцы. Пасля масце прайшоў тыдзень кафедры беларускай мовы, прысве- -- сустрэча са студэнтамі 4 чаны 25-годдзю Гомельскага курса. Гутарку аб праблемах дзяржаўнага універсітэта імя Ф.Скарыны. Акрамя таго, мэтай тыдня кафедры з'явілася ўзмацненне ўвагі да праблем развіцця беларускай мовы, метадаў яе распаўсюджання ў розных сферах грамадскага жыцця, прынцыпаў выкладан-

Некалькі слоў аб нашай ка-

федры. На ёй працуе 14 чалавек, сярод якіх 1 доктар філалагічных навук прафесар, 4 кандыдаты філалагічных навук дацэнты, 3 кандыдаты філалагічных навук старшыя выкладчыкі, 6 асістэнтаў. За апошнія дваццаць гадоў на каабаронена кандыдацкіх дысертацый, у цікавіла ўсё: ад метадаў вытым ліку членамі кафедры -- кладання беларускай мовы ў 8. На кафедры дзейнічае аспірантура пад навуковым кіраўніцтвам У.В. Анічэнкі і аўтара гэтых радкоў.

Выкладчыкі кафедры плённа займаюцца навуковай і вучэбна-метадычнай дзейнасцю: імі было выдадзена 12 ня. Амаль усе цяперашнія манаграфій і вучэбных настаўнікі школы выказвалі дапаможнікаў з грыфам Міністэрства Беларусі, 21 вучэбна-метадапаможнік па дысцыплінах кафедры, значная колькасць навуковых артыкулаў і тэзісаў. Кафедра праводзіць рэгулярна Рэспубліканскую навуковаметадычную канферэнцыю Рэгіянальныя асаблівасці мовы, літаратуры, фалькло-

Тыдзень кафедры пачаўся сустрэчай з настаўнікамі бе- ведаў. Развітваліся як добрыя ларускай мовы і літаратуры -- выпускнікамі нашага фа- агульнае пажаданне зрабіць культэта. За два тыдні да мерапрыемства былі разасланы запрашэнні па ўсіх школах, але, на жаль, успомніць студэнцкія гады, выкладчыкаў і ўсё, што звязана з універсітэтам, змаглі не ўсе. Аднак той, хто прыйшоў, не пашкадаваў аб гэтым. У фае, паверсе, другім выпускнікоў сустракалі святочна апранутыя настаўнікі і студэнты з літаратурна-музычнай кампазіцыяй. Студэнты 3 і 4 курсаў спявалі, чыталі вершы, танцавалі самі і запрашалі гасцей павучыцца старадаўнія танцаваць

тацкай часткі была сур"ёзная будучай педагагічнай дзейнасці нашых студэнтаў пачаў дэкан філалагічнага факультэта У.Дз.Еўтухоў. Размову працягнула дацэнт В.А.Ляшчынская. На задачы сучаснай школы і ролю настаўніка-філолага ў працэсе навучання і выхавання маладога пакалення, нацыянальна свядомых грамадзян, звярнулі ўвагу выпускнікі факультэта дырэктар СШ N 61 В.С.Мікалаенка (на здымку), настаўнікі беларускай мовы і літаратуры СШ N 32 С.Г. Крупенька і СШ N 30 Г.М.Міхайлаў.

Пасля пачаліся пытанні сту-

20 дэнтаў выпускнікам. Іх школе да асабістага жыцця выпускнікоў. Гутарка аб праблемах развіцця беларускай мовы была працягнута на кафедры, дзе за кубкам кавы выказваліся і падзяка выкладчыкам, і прэтэнзіі да навучанпажаданне аб павелічэнні адукацыі колькасці гадзін на методыку навучання мовы і літаратуры, аб увядзенні ў навучанне курсаў рыторыкі і выразнага чытання, асноў сцэнічнага майстэрства. Усе згадзіліся з гэтым (дарэчы, з гэтага года кафедра беларускай мовы ўключыла курс рыторыкі ў вучэбны працэс падрыхтоўкі студэнтаў), але адзначылі тое, што многае залежыць ад студэнта, яго імкнення да сябры і калегі, выказваючы сустрэчы традыцыйнымі.

Наступны дзень быў заняты студэнцкімі навуковымі

чытаннямі, прысвечанымі N 56 г.Гомеля. Загадчык ка-Сцяпану

Некрашэвічу. Чытанні праходзілі ў аўдыторыі 2-12, дзе на працягу тыдня працавала выстава "Палескія ўзоры", на якой былі прадстаўлены прадметы хатняга ўжытку беларусаў, нацыянальнае адзенне, абутак, сабраныя студэнтамі ў час дыялекталагічнай практыкі. На чытаннях студэнты 3

курса выступілі з дакладамі, прысвечанымі жыццю і творчай дзейнасці беларускага лексікографа і мовазнаўцы С.Некрашэвіча, актуальным праблемам беларускай кую мову і літаратуру не лексікалогіі і лексікаграфіі. Удзельнікі чытанняў былі ўзнагароджаны кнігамі -- прачыталі вершы і байкі зборнікамі беларускай паэзіі і прозы -- за першыя самаспойныя навуковыя даследаванні.

Тыдзень кафедры беларускай мовы працягваўся днём адкрытых дзвярэй: любы выкладчык, студэнт, нават з іншых факультэтаў, маглі папрысутнічаць на лекцыйных, практычных, семінарскіх занятках выкладчыкаў, задаць ім любыя пытанні і выказаць свае заўвагі.

Адбылася сустрэча с вучнямі 10 і 11 класаў СШ

дысцыплінамі спецыялізацыяй кафедры, кабінетамі вучэбнай літаратурай на беларускай мове, выкладчыкі Л.П.Кузьміч і Дз.Дз.Паўлавец арганізавалі экскурсію ва універсітэцкі Ф.Скарыны, расказалі ім пра дзейнасць вялікага асветніка, паказалі бібліятэку, чытальную залу. Вучні зацікаўлена ўспрымалі інфармацыю. Словы выкладчыкаў пра беларуспакінулі абыякавымі вучняў, і яны з задавальненнем

федры пазнаёміла вучняў з

вучэбнымі

асноўнымі

За круглы стол "Мне сняцца сны аб Беларусі" быў запрошаны цікавы чалавек, добры знаўца гісторыі Беларусі Ц.Вострыкаў. Студэнты выкладчыкі задавалі пытанні аб мінулым Беларусі, аб яе

беларускіх паэтаў.

У час правядзення тыдня кафедры была арганізавана выстава навуковых прац выкладчыкаў, зроблены стэнды, складзены бюлетэнь кафед-

I завяршала тыдзень кафедры беларускай мовы забаўляльная вечарына выкладчыкаў "Адпачываем і смяемся", прысвечаная дню гумару і смеху.

Кафедра беларускай мовы перадае эстафету правядзення юбілейных мерапрыемстваў і жадае поспехаў у гэтым іншым кафедрам факультэта і універсітэта.

A.CTAHKEBIY, загадчыца кафедры беларускай мовы, дацэнт.

Фота У.Чысціка

Ужо восем гадоў прайшло з таго часу, калі здарылася аварыя на ЧАЭС. Беларусам у чарговы раз выпала несці крыж бяды і пакут, цяжар людскіх страт. Слова "Чарнобыль" стала для нас сінонімам слоў "бяда", "трагедыя", "смерць". На чарнобыльскі алтар прыходзіцца аддаваць самае роднае, адзіна дарагое і непаўторнае: родную хату, калыску, красу прыроды... Простымі словамі гэтага смутку ўжо не выказаць. Мала слоў звычайных, патрэбны словы высокамастацкія. Так загучала ў літаратуры чарнобыльская тэма. У прозе, у паэзіі, у драматургіі.

Т ягледзячы ні на якія замоўчванні праўды, выбух і пажар на ЧАЭС, далейшы ход падзей, звязаных з ліквідацыяй вынікаў аварыі, моцна ўзрушылі паэтаў і прымусілі зірнуць на свет, жыццё грамадства з вялікай чалавечай адказнасцю і сумленнасцю. Беларуская паэзія ўспрыняла катастрофу як найвялікшую нацыянальную трагедыю. Абвостраны грамадзянскі пошук праўды, боль сумлення, журботныя інтанацыі -- усё гэта выявілася творах Р.Барадуліна, М.Танка, Н.Гілевіча, А.Вялюгіна П.Панчанкі, Г.Бураўкіна, У.Някляева, М.Мятліцкага. Гэтыя паэты аднымі з першых вершаваным радком адгукнуліся на драматычнае здарэнне атамнага веку. Пра трагедыю загаварылі таксама А.Грачанікаў, В.Зуёнак, М. Арочка, Д.Бічэль-Загнетава і інш.

Чарнобыльская тэма зрабілася галоўным і пякучым нервам нацыянальнай паэзіі. Знак беларускай Хірасімы стаў неад емнай адзнакай светабачання і светаўспрымання лірычнага героя Р.Барадуліна. У вершы "Лямант" гучыць чалавечы неспакой за лёс роднай зямлі, яе дзяцей, будучы-

Няўжо гэта ў радыяктыўным Задыхнуцца нашыя песні, Нашыя казкі, былі? І ўсё жывое ў вочы свяціл Зямля атрасе, як пыл.

Верш А.Вялюгіна "Вясна трывогі нашай" з явіўся ў друку амаль праз год пасля аварыі. Сумна сустракае паэт пару абуджэння жыцця і прыроды. Сэрцу не да радаснага вітання вясны. Паэт адчувае заўтрашнюю небяспеку радыяцыі для чалавека:

Можа смерць устаць сцяной калосся, выспець на палянцы нівідома. Колькі жыць, мой свеце, засталося, і лясной вястунцы невядома.

Маштабы экалагічнай катастрофы выразна ўяўляе П.Панчанка. У вершы "Аб самым смачным:" /зборнік "Горкі жолуд"/ паэт даводзіць, што забруджаныя радыяцыяй воды Прыпяці, плынь шматлікіх рачулак панеслі смяротны яд генафонду прыроды, дзікае занядбанне навакольнаму асяроддзю.

Тут пахне Хірасімай. Няма слядоў бусліных І ласіных. Над Прыпяццю Нябачнай смерці след.

Бяскрайняя журба і горкі адчай агортваюць паэтаў, якія нарадзіліся або зараз жывуць на Гомельшчыне. Вобраз роднага Палесся Анатоль Грачанікаў бачыць у нязвыкласці станаў, фарбаў, праяў у вершы "Ляцелі хаты...". Напрыклад, перасяление з чарнобыльскай зоны малюецца як вымушаны вырай-адлёт палескай вёскі ў невядомасць будучыні I часу.

Верш У.Верамейчыка "Палескі трохкутнік" хвалюе эмацыянальнай напружанасцю пачуцця, палкім зваротам да Бога з просьбай адмяніць несправядлівую ракавую асуджанасць народа на пакуты, экалагічнае ўдушэнне і смерць.

К Богу праб'юся праз кардоны ўсіх сакратарак

І на каленях скрываўленых буду ў Бога прасіць. Хойнікі, Брагін , Нароўлю вярні безадкладна, Чыстымі, чыстымі,

чыстымі мне і народу вярні.

Элегічна і ўсхвалявана гучыць ліра М. Мятліцкага. Яго родная вёска Бабчын засталася ў зоне адчужэння. З балючымі ўражаннямі вярнуўся з надпрыпяцкай зоны паэт. Вынікам яго сумнай сустрэчы з радзімай і стала кніга

ПАХНЕ

паэзіі "Шлях чалавечы". Сягоння мёртваю хмарай неба тваё заплыло, і вочап вецер атрутны кра-Мёртва, бязгучна зімуе сяло: Мёртвая зона за матчынай хатаю.

Зборнік "Палескі смутак" М. Мятліцкага яшчэ раз засведчыў, што тэма чарнобыльскай бяды -- ключавая тэма яго творчасці.

Чарнобыльская ява будзіць неспакойную, трывожную думку паэзіі. Нараджаюцца новыя творы. З'явіліся і паэмы аб Чарнобылі -- "Чорная быль" С.Законнікава, паэма ў прозе Я.Сіпакова "Одзіум", паэма У.Някляева "Зона". У цэнтры ўвагі аўтараў не толькі трагедыя, але і тое, што сталася яе прычынай -- гэта безадказнасць, наменклатурнае бяздушша, нахабны падман. Будучыня беларуса асвечана атрутным святлом Чарнобыля, таму сённяшні дзень нашай паэзіі пазначаны ўзрастаннем трагізму і балючасці ў адчуванні жыцця, прыроды, часу. Думаецца, і паэтычны небасхіл наступнага стагоддзя будзе

захмараны аблокамі чарнобыльскага смутку і гора.

Тэма Чарнобыля гучыць і ў прозе. Шматлікія мастакі слова адчулі глыбокую ўнутраную патрэбу выказаць свой боль і перажыванні, якія ўжо не пакінуць чалавечае сэрца і розум. Прыгадаем апавяданне І.Пташнікава "Львы", А.Федарэнкі "Бляха", Л.Левановіча "Вяртанне ў радыяцыю", аповесці А.Крыгі "Выбух над Прыпяццю", В.Казько "Выратуй памілуй нас, чорны бусел Б.Сачанкі "Родны кут" і інш.

"Злая зорка" -- першы беларускі раман аб Чарнобылі. І.Шамякін адразу пасля аварыі пабываў на засмечанай радыенуклідамі палескай зямлі. Твор напісаны

XIPACIMAЙ

па гарачых слядах падзей, у ім пастаўлены вострыя надзённыя праблемы сучаснасці.

1. Шамякін дасягае значных поспехаў у раскрыцці характараў партыйных і савецкіх работнікаў. І перш за ўсё гэта вобраз старшыні райвыканкама Пыльчанкі. Уладзімір Паўлавіч сэрцам адчувае значнасць той бяды, якая адбылася. Яго гняце горыч бездапаможнасці.

Трагічны ў рамане вобраз Лізы, першай ахвяры Чарнобыля, клапатлівай маці, шчырай працаўніцы, якая гіне і ад радыяцыі, і ад людской чэрствасці і нядбайнасці.

Канец рамана адпавядае нашаму трывожнаму, складанаму часу. Але хочацца верыць у лепшае. Есць у рамане не толькі злая зорка народнага гора, але і зорка надзеі.

М.БУСЕЛ, студэнтка 2-га курса філалагічнага факультэта.

малюнкаў. Ёсць тэлефоны і квы думаеце, чым студэнт займаецца на адрасы Нават можна пралекцыі? "Канешне, ма тут, на парце, весці слухае выкладчыка!" -- скаперапіску. Прычым не з жуць адны. "Або робіць адным чалавекам, а з выгляд, што слухае" -- ахмногімі. Студэнт жа заўсёды знойдзе што скавотна дададуць другія. заць студэнту:

Сапраўды, у жыцці кожнага з нас /хаця б адзін раз/ бывае такая лекцыя, якую Коля. А тебя? не заўсёды хочацца слухаць. І як ні стараецца небарака студэнт сканцэнтравацца, спрабаваць пісаць канспект -- нічога не

атрымліваецца. Нейкія неверагодна магутныя сілы перашкаджаюць атрыманню ведаў. Некаторыя спрабуюць абвінавачваць у гэтым лектара. Маўляў, нецікавы матэрыял, дрэня дыкцыя або няўменне растлумачваць. Глупства! Уся справа ў злых сілах, якія вырваліся на волю і вырашылі праверыць цябе, студэнт, на моцнасць. Але як вытрымаць, як супрацьстаяць сілам зла? Студэнты -- вынаходлівы народ. І яны знайшлі выйсце з такога цяжкага становішча. Што перш за ўсё трапляецца вам на вочы пры спробе

знайсці сабе дастойны за-

нятак на лекцыі? Канешне

ж, парта! Колькі карысных

параднапісана на ёй, колькі

вершаў, прыпевак, песень,

-- Привет, меня зовут

сваім брату-студэнту. Шмат выказванняў сведчаць аб тым, што студэнты -- народ, які ўмее не толькі пісаць, але і чытаць, і дзяліцца ўражаннямі аб прачытаным:

"Человеку нужен 1 год, чтобы на учиться говорить, и 60, чтобы держать язык

DRUBBYEMBI MATODERA BATICHES CTYTER METCHES, MARC CYD BOHAR HPADHEMA, SEYN SHA 3 TYMADEM YARLE мае у вругыхуде, характарна і для ўсіх BOTATELLA CONTRACTORS OF THE PROPERTY OF THE P PUSHA KAHDABAH VBODHACUE CTYGON таў на мабді ў вучабных аўдыторыях, партажы. Студэнты -- накарпусоў ГДУ стада, на жаль, кутчай правидам, чым выключением...

-- А меня зовут Саша. Мне нечего делать.

-- Кому нечего делать, звоните, тел. .. 7-24-31.

А колькі карысных парад і папярэджанняў:

Студент! Да не восхрапи на лекции, дабы не разбудить ближнего своего.

Запомни! ТАМПЕКС -это совсем не шоколадный батончик!

Спи, студент, спокойно! Стране нужны здоровые специалисты.

Ну хіба не можа не крануць клопат аб бліжнім, аб за зубами".

"Когда сидишь в собраньях шумных, язык пылает и горит;

Но люди делятся на умных и тех, кто много говорит".

Да таго ж студэнтам ужо вядомы некаторыя ісціны, як напрыклад:

Увы, но улучшить бюджет нельзя, не запачкав манжет".

Студэнты цікавяцца палітыкай: "Вам уже давно за 30,

И как раз такой момент! Не пора ли застрелиться,

"Мы попираем все науки, всю суету и все тревоги, сплетя дыхания и руки, а по возможности -- и ноги "

А ўявіце сабе, як бываюць заняты студэнты на лекцыі, калі на прапанову: "Каму няма чаго рабіць -намалюй вагончык" -- парты застракацелі вагонамі рознай велічыні. І колькасць вагонаў у саставе налічвае дзесяткі, нават і сотні. І колькі іх яшчэ будзе -- хто ведае? Ды чаго яны толькі не ўмеюць! Хіба можна сказаць аб усім у адным рэрод творчы. Іх хвалюе ўсё ў жыщці, а гэта азначае, што ім не абыякава будучае. А гэта ж самае галоўнае. І вялікае дзякуй, выкладчыкі, што Вы дапамагаеце сваімі лекцыямі не толькі станавіцца стусапраўднымі дэнтам матэматыкамі, але і пісьменнікамі, паэтамі, крытыкамі, мастакамі. Словам, усебакова развітымі асобамі.

Бывший вище-президент".

I ўмеюць кахаць:

Руслана ЛЯОНЕНКА, матэматычнага факультэта.

Малюнак В.Шчарбахінай

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ?

Што студэнцтву споўнілася пяць стагоддзяў? Слова "студэнт" вядзе сваё паходжанне ад лацінскага дзеяслова "студере", г.зн. "вывучаць", "штудзіраваць". Але толькі ў XIV стагоддзі тэрмінам "студентес" сталі называць навучэнцаў універсітэтаў.

Візітныя карткі ў XVI ст. увялі нямецкія студэнты, якія вучыліся ва універсітэце італьянскага горада Падуя. Тады было прынята здаваць экзамены выкладчыку дома. Калі малады чалавек не заставаў 🖒 прафесара дома, ён падсоўваў пад дзверы паперку са сваім прозвішчам у якасці паведамлення аб сваёй гатоўнасці да апытання. Так нарадзілася візітная картка.

Яшчэ ў 1588 годзе быў распрацаваны статут для студэнтаў, у якім было запісана: "Спажыванне віна або піва не толькі ў ранішні час не рэкамендуецца, а катэгарычна забараняецца". Гэты ўнікальны дакумент знойдзены ў архіве Лейпцыгскага універсітэта. ім утрымліваецца шмат іншых цікавых прадпісанняў. "Вучыцца неабходна ў спецыяльных

памяшканнях, а не на прыродзе, таму што гэта адцягвае ўвагу ад заняткаў. З раніцы да абеда ні ў якім выпадку не галадаць, а прымаць лёгкае снеданне, якое складаецца з аднаго зваранага ўсмятку яйка, спелых фруктаў, масла, хлеба і сыру".

У Масачусецкім універсітэце адміністрацыя прыдумала арыгінальны метад прыцягнення студэнтаў на лекцыі. Цяпер заняткі, прысвечаныя аналізу шэдэўраў сусветнай літаратуры, суправаджаюцца паказам мастацкіх фільмаў. Прычым змест фільма звычайна толькі аддалена звязаны з тэмай лекцыі. Так, на занятках па п'есах Эсхіла "Агамемнан" і У.Шэкспіра "Макбет" дэманструецца галівудскі баявік "Хросны бацька". А сам курс прадбачліва названы "Ганстэры ў літаратуры і кіно".

70 працэнтаў студэнтаў італьянскіх ВНУ вераць у сілу падаючай зоркі і ў тое, што разбітае люстэрка прыносіць няшчасце; 40 працэнтаў -- баяцца праходзіць пад лесвіцай. У перыяд экзаменаў з шафаў будучыя спецыялісты па дакладных навуках, ды і па гуманітарных, выцягваюць -- хто гальштук, хто спадніцу або пінжак, якія апраналі ў момант добра здадзенага папярэдняга экзамену.

ГОМЕЛЬСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ імя Ф.Скарыны

з адрывам ад вытворчасці па спецыяльнасцях:

матэматычная логіка, алгебра і тэорыя лікаў; матэматычная кібернетыка; тэарэтычная фізіка; оптыка; фізіка цвёрдага цела; фізіка ядра і элементарных часціц; радыебіялогія; батаніка; фізіялогія чалавека і жывёлін; матэрыялазнаўства машынабудаванні; матэматычнае і праграмнае забеспячэнне вылічальных машын, комплексаў, сістэм і сетак; вылічальныя машыны, комплексы, сістэмы і сеткі; палітычная эканомія; эканоміка, планаванне, арганізацыя кіравання народнай гаспадаркай і яе галінамі; літаратура народаў Расіі (ХХ стагоддзе); руская мова; беларуская мова; тэорыя і гісторыя педагогікі; тэорыя і методыка фізічнага выхавання, спартыўнай трэніроўкі і аздараўленчай фізічнай культуры;

без адрыву ад вытворчасці па спецыяльнасцях:

радыёфізіка; фізіка цвёрдага цела; аналітычная хімія; батаніка; геафізіка; вылічальныя машыны, комплексы, сістэмы і сеткі; палітычная эканомія; эканоміка, планаванне, арганізацыя кіравання народнай гаспадаркай і яе галінамі; эканоміка-матэмааб"яўляе набор у аспірантуру на 1994 год

тычныя метады; тэорыя і гісторыя педагогікі; тэорыя і методыка фізічнага выхавання, спартыўнай трэніроўкі і аздараўленчай фізічнай культуры.

У аспірантуру з адрывам ад вытворчасці прымаюцца грамадзяне ва ўзросце не старэй 35 гадоў, без адрыву ад вытворчасці -- не старэй 45 гадоў з закончанай вышэйшай адукацыяй з ліку выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў спецыялістаў, працуючых у ВНУ, НДІ, на прадпрыемствах, у іншых арганізацыях і ўстановах, маючыя творчыя дасягненні ў навукова-даследчай рабоце.

Спецыялісты народнай гаспадаркі, паступаючыя ў аспірантуру, павінны мець вопыт практычнай работы па профілю выбранай спецыяльнасці не менш двух гадоў пасля заканчэння вышэйшай навучальнай установы.

Маладыя спецыялісты дапускаюцца да ўдзелу ў конкурсных экзаменах у аспірантуру непасрэдна пасля ВНУ толькі пры наяўнасці рэкамендацыі вучонага савета вышэйшай навучальнай установы (факультэта).

Тэрмін навучання аспірантуры з адрывам ад вытворчасці -- 3 гады, без адрыву ад вытворчасці -- 4 гады.

Паступаючыя здаюць конкурсныя ўступныя экзамены па філасофіі, адной з замежных моў і спецыяльнай дысцыпліне ў аб"ёме праграмы для вышэйшых навучальных устаноў.

Асобы, здаўшыя поўнасцю або часткова кандыдацкія экзамены, пры паступленні ў аспірантуру вызваляюцца ад адпаведных уступных экзаменаў, калі з дня здачы кандыдацкіх экзаменаў прайшло не больш 5 гадоў.

Заява аб прыёме ў аспірантуру падаецца на імя рэктара з прыкладаннем: лістка па ўліку кадраў з трыма фотакарткамі; аўтабіяграфіі; характарыстыкірэкамендацыі з месца работы, падпісанай кіраўніком установы і замацаванай гербавай пячаткай; копіі дыплома аб заканчэнні вышэйшай навучальнай установы і копіі выпіскі з заліковай ведамасці; спіса апублікаваных навуко-

вых работ, вынаходстваў і справаздач аб навукова-дас-. ледчай рабоце, а пры іх адсутнасці -- рэферата па выбранай навуковай спецыяльнасці; выпіскі з пратакола пасяджэння вучонага савета для асоб, рэкамендаваных у аспірантуру вучоным саветам ВНУ (факультэтаў) непасрэдна пасля заканчэння вышэйшай навучальнай установы; пасведчання па форме 2.2 аб здачы кандыдацкіх экзаменаў для асоб, поўнасцю або часткова здаўшых кандыдацкія экзамены; меддаведкі (форма N086-y).

Прыём дакументаў -- да 15 верасня 1994 года. Усе паступаючыя ў аспірантуру па 10верасня 1994 года павінні прайсці субяседванне з загадчыкамі кафедраў або мяркуемымі навуковымі кіраўнікамі.

Уступныя экзамены з 1 па 30 кастрычніка 1994 года.

Дакументы накіроўваць на адрас: 246699, г.Гомель, вул.Савецкая, 104, аддзел аспірантуры. Тэл. 56-21-29.

Рэктарат

ГОМЕЛЬСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ ІМЯ Ф.СКАРЫНЫ

аб"яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасад па кафедрах:

- -- усеагульнай гісторыі -- дацэнта;
- -- беларускай літаратуры -- асістэнта;
- -- англійскай мовы -- выкладчыка;
- -- эканомікі і сацыялогіі працы -- дацэнта;
- -- батанікі і фізіялогіі раслін -- асістэнта;
- -- лёгкай атлетыкі і лыжнага спорту -- выкладчыка.

Тәрмін падачы заяў -- не пазней аднаго месяца з дня апублікавання паведамлення.

Заявы накіроўваць на адрас: 246699, г.Гомель, вул.Савецкая, 104. POKTAPAT.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, калектыў кафедры педагогікі і псіхалогіі выказваюць глыбокае спачуванне прафесару ДЗМІТРЫЕВУ Міхаілу Афанасьевічу з выпадку напаткаўшага яго гора -- трагічнай смерці **СЫНА**.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, калектыў бухгалтэрыі выказваюць глыбокае спачувание намесніку галоўнага бухгалтара БЕЛЬ-ЧАНКА Веры Лявонцьеўне з выпадку напаткаўшага яе гора -- смерці МАЦІ.

Аддзел міжнародных сувязей універсітэта, дэканат, выкладчыкі і студэнты філалагічнага факультэта глыбока смуткуюць з выпадку заўчаснай смерці студэнта 5 курса філфака, грамадзяніна Рэспублікі Індыя РУПАЛА БАСУ.

Юрыдычная кансультацыя

ПЕНСІЯХ

2 лютага 1994 г. прыняты Закон "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь "Аб пенсіённым забеспячэнні".

Яго 83-ы артыкул дапоўнены палажэннем аб тым, што пенсіі па ўзросту, назначаныя ў адпаведнасці з Законам рэспублікі "Аб занятасці насельніцтва Рэспублікі Беларусь", у перыяд работы не выплачваюцца. Размова ідзе толькі аб тых людзях, якім пенсія назначана па гэтаму закону як беспрацоўным. Ім пенсія налічваецца на 1 або 2 гады раней агульнаустаноўленага ўзросту, замест выплаты дапамогі па беспрацоўю. Для астатніх працуючых пенсіянераў парадак выплаты пенсіі не зменены.

Змены і дапаўненні ў Закон Рэспублікі Беларусь "Аб пенсіённым забеспячэнні" уведзены ў дзеянне з 1 красавіка г.г., а новая рэдакцыя арт. 68 гэтага закона будзе дзейнічаць з 1 ліпеня бягучага года.

> В.Рупін, юрысконсульт ГДУ.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у маторыялах не ўгрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытый публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.

"Гомельскі універсітэт" -- газета Гомельскага даяржаўнага універсітэта імя Ф.Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, Савецкая, 104, пакой 1-18, тал. 57-43-21.

Рагістрацыйны No 221

савет народных дапутатаў г. Гомеля; НВП "Сучасныя тэхналогіі", прафком студантаў. Галета набрана і дверстана на настольнавыдавецкім комплексе ІВЦ ГДУ, аддрукавана на Гомельскай фабрыцы "Палесдрук".

Спонсары гаветы -- Цэнтральны рай-

Рэдактар Ул. БАЛОГА

Аб'ём 1 друк. арк. Тыраж 1.500 экз. Заказ 244.

Падпісана да друку 22.04.94.